

DOT504 na SZIGET FESTIVALU | Budapešť, 15. srpna 2015

(...) Vyptávání se nevyhne ani živé obecenstvo. Musíme odpovědět mimo jiné na to, zdali je zloba dobrá a potřebná věc a proč nebo nač se zlobíme. Nevědomost a krutost; to jsou snad dvě nejčastější odpovědi v obou představeních, která jsem viděl. A v obou kategoriích podáváme skutečně úctyhodný výkon.

Definitivně mě o tom přesvědčuje nesmírně chytré, strhující a skličující představení českého DOT504, *Collective Loss of Memory*. Inscenace souboru, který sám sebe definuje jako první fyzický taneční divadelní soubor v Česku, měla premiéru loni na podzim a připomíná mezinárodní summit: Koncepti Slováka Jozefa Fručka a Řekyně Lindy Kapetaney prezentuje belgický, finský, švédský, slovenský a izraelský tanečník.

Pět rozdílných mužských typů v naprosto prázdném prostoru vypráví krátký příběh, ale jak! Ať si lámu hlavu, jak lámu, nenapadá mě z dřívějška žádné (taneční) představení, při kterém jsem až v posledních sto dvaceti vteřinách pochopil, o čem vlastně byla celá předchozí hodina. Tím samozřejmě vůbec nechci říci, že tak dlouho by se divák bezradně drbal ve vlasech; představení hovoří čistě, ostře, energicky, ale zároveň i tajuplně, protože tak činí v obrazech, které do poslední chvíle neodhalí styčné body, jimiž jsou navzájem spojeny.

Okruh témat navozených na scéně a po chvíli zdánlivě opuštěných se dá zřetelně stanovit: ponejvíce se dozvídáme žertovné, groteskní, vulgární a smyslné detaily o pojmu mužství, o jeho mezích a reprezentačních možnostech. V úvodním obraze dva muži zápasí, tělo proti tělu, a tři se na ně nehybně dívají. Promlouvají o podřízenosti a nadřazenosti svalů napřehovaných navzájem proti sobě, o vážně brané hře, o sportu nechávajícím se prostoupit sexualitou. Jeden z chlapíků přistoupí k mikrofonu a anglicky dlouze opakuje: „Muž. Buď muž. Mužný. Mužně. Buď muž.“ Tanečník jde ke svému dlouhohlasému kolegovi sedícímu na židli, pečlivě mu umyje ruce a nohy, potom mu také navlhčí vlasy, jako by byl u holiče. Z kolegových kalhot vykoukne hezky velký umělý pyj a začne dlouhý monolog o mužnosti, která člověku získává autoritu. Pět mužů si sedá vedle sebe a dokola si podávají mikrofon, lépe řečeno rvou ho jeden druhému z ruky, a jak se publiku krátce představují, slyšíme, který z nich je nejvyšší, který nejměkčí, kdo má nejhezčí vlasy, kdo má největšího... - a tak dále. Narcističtí samci spolu neustále soupeří, nevraží na sebe, poměňují se navzájem a svému okolí, nám, o sobě sugerují obraz, který je bezcenný a lživý.

Ten večer je samý klam a mam: Nevěřme usmívajícím se tvářím, sedí tu proti nám půvabní vrazi. Punčochy s květinovým vzorem a vypracované břišní svaly se navzájem nevyklučují, nanejvýš spolu působí trochu nezvykle, a zabití člověka předvedené se širokým úsměvem je už podívaná přímo nepohodlná. Následuje série ironických a satirických výjevů, halasná zábava a diskrétní dotyky, rány a natřásání, kopance a svíjení, rvačka přecházející v tanec nebo třeba z pranice vznikající cirkusová artistická čísla. Jak plyne čas, v divákově hlavě se čím dál tím neodbytněji ozývá otázka: v pořádku, chápu, ale jaký to všechno má účel?

Ve výborně konstruované inscenaci se solidní strukturou se dá po určitém čase identifikovat nejen tematický vzor, ale i gesta, zvuky a nedořečené věty začnou pomalu vyprávět určitý příběh. Pět tanečníků neustále vytváří dvojice, avšak jeden vždycky zůstane mimo: Každý se může stát obětí nebo pachatelem. Případně pozorovatelem; tím, kdo se jen dívá, ale do ničeho se neplete.

Před katartickým závěrem tanečníci, odstrkávající se navzájem od mikrofonu, vypovídají o něčem, co se nedá vypovědět. Stalo se to 1. června 2008, asi tak v půl šesté odpoledne. Možná jsme na stanici metra, ale možná někde úplně jinde. Dějištěm je velký, ozářený prázdný prostor, ba ne, spíš malá, těsná, temná komůrka - a tak dále až do nekonečna, věty se rozmarně vinou sem a tam a místo odpovědí na otázky jak a proč diváka plynule udržují v nejistotě. Nakonec na nás z jeviště upře smutný zrak vysoký mladík, připomínající téměř až Krista, a několikrát nás důrazně žádá, abychom si zapamatovali jeho tvář. Tomu, co se děje potom, bychom snad ani neuvěřili, kdybychom to neviděli na vlastní oči. Ačkoli přesně tak to je: není krutějšího zvířete nad člověka.

Napsal: Tamás Jászay pro RevizorOnline.com